

REFERAT Bevaringsudvalget d. 22-10-2025

Mødedato Onsdag d. 22. oktober 2025 kl. 15:30

Mødested E.3.12

Mødedeltagere Birgit Veje Søndergaard, Karen Lagoni, Lars Søgaard, Christian Engelbrecht Pedersen, Hanne Schaumburg Sørensen, Christian Krogh, Kim Kristensen, Anette Nørgaard Jensen

Indholdsfortegnelse

Meddelelser og afbud.....	3
Bevaringsværdige bygninger i Randers Kommuneplan 2025.....	4
Museum Østjylland præsenterer Havnefolder.....	5
Anmodning om bevilling til genoptryk af folderen Randers-Langå ruten.....	6
Formidling af udvalgets arbejde.....	7
Sct. Mortens gade 4 i Randers - omdannelse af vinduespartier og tilførsel af altaner.....	8
Nørgårdsvej 27 i Værum - ansøgning om nedrivning af bevaringsværdig bebyggelse.....	10
Østerbro 3, 8970 Havndal - Gavlmaleri i Havndal.....	11
Eventuelt.....	12

Punkt 18: Meddelelser og afbud

01.10.00-P35-1-25

Beslutning

Afbud fra;

Anette Nørgaard Jensen.

Kim Kristensen.

Meddelelser:

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Meddelelser og afbud.

Punkt 19: Bevaringsværdige bygninger i Randers Kommuneplan 2025

01.10.00-P00-31-21

Beslutning

Taget til efterretning.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

På mødet vil Randers Kommune præsentere de ændringer, der vedrører kulturarvsområdet i den kommende Kommuneplan 2025.

En kommuneplan er en overordnet plan for den langsigtede fysiske udvikling af kommunen – både i byområder og i det åbne land. Den gælder i 12 år og skal som minimum revideres hvert fjerde år.

Kommuneplan 2025 har været behandlet i kommunens politiske udvalg, herunder Erhvervs- og Planudvalget samt Økonomiudvalget. Den endelige vedtagelse forventes at ske i Byrådet den 27. oktober 2025.

Retningslinjerne for den kommunale sagsbehandling af kulturarvsområdet – herunder bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer – er i deres indhold uændrede siden Kommuneplan 2021. Dog er formuleringerne blevet sprogligt forenklet i den nye plan.

I forbindelse med Kommuneplan 2025 har Randers Kommune gennemført nye registreringer af bevaringsværdig bebyggelse i områder, hvor der siden sidste kommuneplan har været mangler i udpegningsgrundlaget. Registreringen er begrænset til byggeri opført før 1960 og omfatter følgende områder:

- Randers midtby
- Over Fussing og omegn
- Øster Bjerregrav og omegn
- Bydelen vest for jernbanen i Fårup
- Bebyggelsen omkring Fussingø Slot
- Bebyggelsen omkring Støvringgård Kloster
- Bebyggelsen ved og omkring Tustrup Hovedgård

I alt er ca. 1000 bygninger blevet besigtiget. Heraf har omkring 300 bygninger fået ændret deres bevaringsværdi – enten forhøjet, sænket eller nyudpeget som bevaringsværdige. Disse ændringer vil blive stadfæstet i kommuneplanen, når den vedtages af Byrådet.

Bevaringsudvalget er hermed orienteret om de ændringer, som Kommuneplan 2025 medfører for kulturarvsområdet.

Punkt 20: Museum Østjylland præsenterer Havnefolder

01.10.00-A50-1-24

Beslutning

Museum Østjylland præsenterede den færdige folder, som blev sendt rundt til udvalgets medlemmer.

Bevaringsudvalget besluttede at folderen ønskes omdelt til byrådet og i flodbyregi.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Museum Østjylland har udarbejdet en ny folder om Randers Havn. I august 2024 godkendte Bevaringsudvalget en bevilling til Museum Østjylland med henblik på udarbejdelsen af en folder om Randers Havn, der skulle have fokus på havnens historiske udvikling. Den 25. juni 2025 gav udvalget ydermere en tillægsbevilling til opsætning, trykning og fragt i forbindelse med færdiggørelse af folderen.

På mødet vil museet præsentere den færdige folder, som formidler Randers Havns historie og betydning.

Bevaringsudvalget orienteres hermed om, at folderen nu er færdiggjort og klar til præsentation.

Punkt 21: Anmodning om bevilling til genoptryk af folderen Randers-Langå ruten

01.10.00-A50-2-23

Beslutning

Bevaringsudvalget besluttede at folderen skulle genoptrykkes i 2000 stk.

Bevaringsudvalget blev orienteret om at hjemtaget tilbød, som angivet i sagsfremstillingen ville betyde ændring i kortbilaget, grundet mulighederne for tryk på det pågældende trykkeri.

Bevaringsudvalget besluttede derfor, at forvaltningen skulle undersøge om et andet trykkeri kan lave folderen som i den tidligere udgave.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Bevaringsudvalget besluttede i juni 2023 at Museum Østjylland skulle udarbejde en folder i form af en cykelguide fra Randers til Langå, "Randers-langå ruten - en cykelguide til historie og arkitektur". Store dele af første oplag har været tilgængelig på Kulturhuset Randers, som melder at der ikke er flere tilbage ved dem.

Der blev trykt 1200 stk. i første oplag i 2024.

Forvaltningen har undersøgt hvad genoptryk af henholdsvis 1000 stk. eller 2000 stk. koster.

1000 stk. = 6.500 kr.

2000 stk. = 11.500 kr.

Bevaringsudvalget skal tage stilling til, hvorvidt udvalget vil bevilge midlerne til et andet oplag, og i så fald hvor stort et oplag, af folderen der skal laves.

Punkt 22: Formidling af udvalgets arbejde

01.10.00-P00-7-22

Beslutning

Museum Østjylland foreslår et nyt formidlingsprojekt i form af en folder med cykelrute fra Randers via de nedre byer, Støvringgård Kloster til Mellerup. Forvaltningen drøfter sagen nærmere med Museum Østjylland frem mod næste møde, hvor forvaltningen opretter et bevillingspunkt.

Bevaringsudvalget ønsker at folderen om de "Bevaringsværdige bygninger i Randers Kommune" bliver omdelt til f.eks.:

- Ejendomsmæglere
- Arkitekter og andre rådgivere
- Byggemarkeder og håndværkere

Forvaltningen kan udsende folderen digitalt til landsbyer via "Nyhedsbrev for landdistrikter".

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Bevaringsudvalgets mulighed for at drøfte formidling. Bevaringsudvalget valgte på mødet i juni 2025 ikke at igangsætte nye formidlingsprojekter.

De drøftede dog muligheden for at der på sigt kunne arbejdes videre med;

- en folder omkring en cykelrute ud langs de nedre byer,
- et jubilæumsarrangement ved udvalgets 20 års jubilæum der omhandler formidling af hvad bevaringsværdige bebyggelse er,
- formidling af baggårde, smutveje, genveje i Randers.

Forvaltningen har skrevet ud forud for nærværende møde til udvalgets medlemmer om at overveje fremtidige formidlingsprojekter.

Bevaringsudvalget har hermed mulighed for at drøfte eventuelle fremtidige formidlingsprojekter.

Punkt 23: Sct. Mortens gade 4 i Randers - omdannelse af vinduespartier og tilførsel af altaner

01.02.05-P25-139-25

Beslutning

Bevaringsudvalget drøftede det ansøgte projekt og hvorledes der kan dispenseres fra gældende praksis for at etablere attraktive boliger i midtbyen, eller om projektet medfører en væsentlig svækkelse af bygningens bevaringsværdier.

2 medlemmer af udvalget finder, at det ansøgte projekt skal anbefales og ikke i væsentlig grad svækker bygningens bevaringsværdier.

5 medlemmer anbefaler ikke at der gives tilladelse til det ansøgte projekt, da det i væsentlig grad vil svække bygningens bevaringsværdier.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Randers Kommune har modtaget en anmodning om forhåndsdialog vedrørende et boligprojekt, som vist i bilag 1 og 2, der indebærer facadeændringer på ejendommen Sct. Mortens Gade 4 i Randers bymidte. Se oversigtskort i bilag 3.

Ejendommen er klassificeret som bevaringsværdig med en høj værdi (bevaringsværdi 3). Der er tale om et klassicistisk etagehus med enkle og fine dekorative elementer, herunder; fremhævede hjørner med kvaderpuds, blændingsfelter omkring vinduer, konsolbåret gesimsbånd og småsproset vinduesudtryk.

På bygningens bagside findes en tilbygning i stueetagen samt et synligt elevatorårn, der er fremskudt fra facaden. Her er det småsprosede vinduesudtryk og opgangens vinduer også bevaret.

Boligprojektet omfatter omdannelse til boliger fra 1. til 3. sal, med én stor bolig på hver etage, dvs. i alt tre boliger. Der ønskes etableret altaner på ca. 20 m², spændt ud mellem elevatorårnet og nabobygningens bagfacade.

Ansøgningsmaterialet indeholder beskrivelse, tegninger og visualiseringer, kan ses i bilag 1 og 2.

Overordnet vurderer forvaltningen at projektet favner og styrker den aktuelle problemstilling i midtbyen, som går på ønsket om, at der etableres gode og attraktive boliger jf. Fremtidens Randers.

Den gældende lokalplan 309 for området indeholder ikke bestemmelser om altaner. Derfor har kommunen i tidligere fulgt en praksis, hvor:

- Altaner skal tilpasses bygningens arkitektoniske helhed.
- Altaner må typisk kun favne ét eller to vinduespartier hvilket som oftest udgør et areal på 6 til 8 m².
- Ét vindue kan omdannes til dørparti.
- Altaner skal være selvbærende uden synlige skræstivere eller søjler.
- Placeringen må ikke forstyrre facadens opdeling eller detaljer.
- Altaner skal udføres i stål med balustre af flad eller rundstål.

Forvaltningen vurderer, at det fremsendte projekt ikke lever op til den gældende praksis. Der peges især på:

- Altanernes størrelse er væsentlig større end hvad der er praksis for at tilladelse og det vurderes umiddelbart at de bør reduceres med minimum 50%.
- Altanerne bør centrerer ud for to vinduespartier og ikke forbindes med elevatorårn eller nabobygning for dermed at give luft og indblik til facaden.
- Kun ét vindue bør omdannes til dørparti, for at minimere indgreb i den bevaringsværdige facade.
- Værn på altaner bør tilpasses bebyggelsen, hvor det vurderes at glasværn er et for moderne indgreb i en bevaringsværdig bebyggelse.

Forvaltningen ser positivt på, at projektet foreslår tilbageførsel af vinduer til oprindeligt materialevalg.

Bevaringsudvalget bedes drøfte projekt materialet og komme med en anbefaling til forvaltningen i forhold til den videre sagsbehandling.

Bilag

Sct. Mortens Gade 4 - opfølgning

Sct. Mortens Gade 4 - opfølgning

Bilag 3 - Sct. mortens gade 4 i Randers

Punkt 24: Nørgårdsvej 27 i Værum - ansøgning om nedrivning af bevaringsværdig bebyggelse

01.10.00-P19-4-25

Beslutning

Bevaringsudvalget ser med beklagelse at ejendommen på Nørgårdsvej 27 i Værum er i væsentlig forfald og ikke rettidigt renoveret, hvorfor udvalget ikke ser anden udvej end at anbefale at bygningerne kan nedrives.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Randers Kommune har modtaget en ansøgning om nedrivning af alle syv bygninger på Nørgårdsvej 27 i Værum. Bygningerne nr. 1, 2 og 3 er udpeget bevaringsværdige og dermed søges der også om nedrivning af disse. Se bilag 1 og 2.

Bygningerne er udpegede som bevaringsværdige i 2016 med en bevaringsværdi på 4. De bærende værdier er de fine murstensdetaljer og at bygningerne står meget originalt, samt af særlige interesse i området er gårdspladsen også beskrevet.

I BBR er bygningerne beskrevet at være fra år 1888.

Værum er en forholdsvis velbevaret langstrakt uregelmæssig vejforteby, der er bundet op på Nørgårdsvej, som den gennemgående og primære vej i landsbyen. Dette kan også anes i landsbyregistreringen fra 2011 for byen som er vedlagt i bilag 3.

Det er beskrevet i landsbyregistreringen, at der stadig er mange komplette gårdanlæg i Værum, som er med til at vise byens landbrugshistorie. Anlæggene er, for de flestes vedkommende, velbevarede i deres struktur og tegner en væsentlig del af byens rum og forløb. Det er dog tydeligt at mange driftsbygninger står tomme, og derfor langsomt forfalder. Nørgårdsvej 27 står tom og det langsomme forfald er meget tydelig på denne ejendom.

Bevaringsvalget bedes tage stilling til hvorvidt de kan anbefale at der sker nedrivning af den bevaringsværdige bebyggelse på Nørgårdsvej 27.

Bilag

Bilag 1 til Nørgårdsvej 27 i Værum

Bilag 2 Nørgårdsvej 27

Bilag 3 Landsbyregistrering af Værum

Punkt 25: Østerbro 3, 8970 Havndal - Gavlmaleri i Havndal

01.10.00-P00-30-25

Beslutning

Bevaringsudvalget er generelt positive overfor gavlmalerier i bybilledet, hvor dette kan indpasses. Udvalget mener dog, at gavlen på Østerbro 3 i Havndal indgår i husrækken langs med vejen, hvor husene i overvejende grad er udført i og bevaret i røde mursten. Grundet værkets forventede holdbarhed vil udvalget anbefale, at der etableres et reversibelt gavlmaleri på gavlen i form af et maleri på et plademateriale, som kan nedtages igen. Udvalget pointerer ydermere, at maleriet bør indskrænkes på gavlen, så det fortsat fremgår at gavlen står i blank mursten.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Randers Kommune ønsker at skabe mere kunst i det offentlige rum via gavlmalerier, som udspringer af Kulturpolitikken 2023-2026. Der er afsat midler til tre værker i perioden 2025-2027. Det første kunstværk blev opført på Thorsgade 5 i Randers. Det næste skal efter planen opføres i en landsby i sommeren 2026. Projektet skal styrke byudvikling og lokal identitet, især i mindre lokalsamfund.

Havndal ligger knap 30 km nord for Randers og er den by i kommunen der befinder sig længst væk fra Randers Centrum. En realisering af et gavlmaleri på disse kanter kan bidrage til at løfte den politiske ambition om, at gavlkunstværkerne skal bredes ud i alle hjørner af kommunen. Østerbro 3 i Havndal er valgt pga. sin centrale, synlige placering og dets mulighed for god eksponering, da der ligger en åben plads foran gavlen. Ydermere vil et gavlmaleri netop hér spille godt sammen med den igangværende områdefornyelse i Havndal, der bl.a. har fokus på forskønnelse af byens hovedgade. For at gavlen skal kunne anvendes til gavlmaleri ville det indebære at den blev pudset op før maleriet kan udføres. Værket forventes at holde 5-10 år. Se bilag 1 og 2.

Randers Kommune og Havndal Borgerforening har indgået et samarbejde og derudover vil en nedsat gavlkunstgruppe udvælge kunstneren. Billedmotivet kendes ikke endnu, da det er op til den valgte kunstner, men det er hensigten at en borgerinddragende proces, hvor der indsamles inspiration kan klæde kunstneren på til at skabe et lokalt forankret værk.

Der er ikke nogen lokalplan for ejendommen med bevarende bestemmelser. Østerbro 3 er udpeget bevaringsværdi på 4 og betegnes som et væsentligt hus i rækken af byhuse. Bygningen blev registreret i 1993 forud for Mariager Kommuneatlas. Der er ikke foretaget væsentlige ændringer på bebyggelsen siden da.

Bevaringsudvalget bedes drøfte hvorvidt et gavlmaleri bør etableres på ejendommen Østerbro 3 i Havndal.

Bilag

Bilag 1 Gavlmaleri i havndal

Bilag 2 Gavlmaleri i Havndal

Punkt 26: Eventuelt

01.10.00-P35-1-25

Beslutning

Bevaringsudvalgets medlemmer orienterer om:

- Arrangement omhandlende jernbanesabotage i Langå under 2. verdenskrig den 17. november 2025.
- Arrangement omhandlende 25 års jubilæum for Underværket i Randers.

Kim Kristensen deltog ikke i sagens behandling.

Finn Bay-Smidt deltog som stedfortræder for Anette Nørgaard Jensen.

Sagsfremstilling

Eventuelt.